



Tomaž Čater
Vinko Zovko

Financiranje športnih objektov: Razmišljamo pravilno?

Izvleček

Z namenom zmanjšanja relativno neplodnih razprav o tem, kdaj se nek športni objekt splača ter kdo naj prevzame breme njegovega financiranja, želimo s tem prispevkom poudariti, da je pred vsakokratno razpravo o gradnji novega ali obnovi obstoječega športnega objekta treba odgovoriti na dve osnovni vprašanji o smiselnosti financiranja športnih objektov. Ti dve vprašanji sta povezani z vlogo javnih in zasebnih virov pri financiranju športnih objektov ter s tem, kako sploh presoјati smiselnost investicij v športne objekte. Šele ko dobro razumemo javen, zaseben oziroma javno-zaseben interes za financiranje športnega objekta ter ko razumemo, da je odgovor na vprašanje, ali se športni objekt »splaca ali ne splaca«, odvisen od tega, kako opredelimo koristi (ekonomske in neekonomske) od tega športnega objekta, se je smiselno začeti spraševati, ostala (ravno tako ključna) vprašanja, povezana s kvantiteto in kvaliteto športnega objekta.

Ključne besede: športni objekt, javni viri, zasebni viri, investicijski kriteriji.



Financing of sports facilities: Are we thinking correctly?

Abstract

In order to reduce relatively unproductive debates about when a sports facility pays off and who should take the burden of its financing, we wish to emphasize that before the respective discussion on the construction of new or renovation of existing sports facilities two fundamental questions about the financing of sports facilities need to be answered. These two questions are related to the role of public and private sources in the financing of sports facilities and how to assess the reasonableness of investment in sports facilities. Only when we understand public, private, or public-private interest for the financing of sports facilities and when we understand that the answer to the question of whether a sport facility »pays off or does not pay off« depends on how we define the benefits (economic and non-economic) from this sports facility, it is reasonable to ask ourselves others (just as critical) issues related to the quantity and quality of sports facilities.

Key words: sport facility, public sources, private sources, investment criteria.

■ Uvod

Vsakič, ko se v družbi odpre razprava o gradnji novega športnega objekta (npr. Nordijski center Planica, Športni center Stožice itd.) ali le o obnovi ali vzdrževanju že obstoječega športnega objekta (npr. stadion za Bežigradom, smučišče Kanin itd.), se praviloma na eni strani vzpostavi močna koalicija, ki izgradnjo ali obnovo goreče podpira, na drugi strani pa močna opozicija, ki se na vse kriplje trudi, da dokaže nesmiselnost takšnega početja. Pri tem ni tako pomembno, na kateri ravni (državni, regijski ali zgolj lokalni) se razprava odvija, saj se skupine protagonistov in upornikov večinoma hitro izoblikujejo na vseh teh ravneh. Razprave ter debate za in proti se ne odvijajo le pred izgradnjo nekega športnega objekta (takrat so takšne razprave še lahko koristne), ampak tudi med in celo po izgradnji, ko z delno ali v celoti dokončano investicijo že nastanejo ogromni potopljeni oziroma nepovratni stroški (jasno je, da takrat takšne razprave nimajo več ekonomskega pomena, ampak lahko služijo le še nabiranju političnih točk ali pa so same sebi namen).

Namen tega prispevka je zato odgovoriti na dve osnovni vprašanji o smiselnosti financiranja (novih) športnih objektov, in sicer: (1) kakšna naj bo vloga javnih in zasebnih virov pri financiranju športnih objektov ter (2) kako presojati smiselnost investicij v športne objekte? Z razpravo o teh dveh vprašanjih želimo predvsem zmanjšati večinoma precej neplodne debate o tem, kdaj se nek športni objekt splača financirati ter kdo naj prevzame breme njegovega financiranja. Jasno je, da ti dve vprašanji nista edini, ki si jih je smiselno zastaviti pri odločanju o izgradnji ali obnovi športnega objekta oziroma da so s tem povezana še številna druga vsebinsko-tehnična vprašanja, kot so npr. vprašanje optimalne velikosti in oblike športnega objekta, vprašanje prilagajanja športnega objekta gospodarskim in demografskim trendom itd., je pa res, da si je vsa ta vprašanja smiselno zastaviti šele po tem, ko razumemo javni, zasebni ali mešani javno-zasebni interes za financiranje športnega objekta ter ko razumemo, kaj vse je treba upoštevati pri odgovoru na vprašanje, kdaj se določen športni objekt splača financirati.

■ Javno ali zasebno financiranje športnih objektov?

Vse dobrine, ki jih ljudje uporabljamo v času svojega življenja, lahko razvrstimo na

javne, zasebne in mešane (Stanovnik, 1998). Ljudje se nedvomno ukvarjamo s športom zaradi lastnega zadovoljstva, kar pomeni, da je šport zasebna dobrina, ki zadovoljuje potrebe posameznikov po užitku. Kot tako bi jo morali plačati iz lastnih virov, kar mnogi tudi počno. Po drugi strani pa ima od športnega udejstvovanja ljudi korist tudi celotna družba in v mnogih primerih so koristi družbe celo večje od koristi posameznikov. Šport lahko zaradi tega poleg nekaterih drugih dobrin (zdravstvo, šolstvo itd.) uvrstimo celo med dobrine posebnega družbenega pomena, zaradi česar mora biti (so)financiran tudi iz javnih virov. Brez dvoma je torej šport mešana (tako javna kot zasebna) dobrina, ki za svoje financiranje potrebuje tako javne kot tudi zasebne vire.

Tudi če se od splošne razprave o financiranju športa premaknemo konkretnije k razpravi o financiranju športnih objektov, je zaključek podoben. Na športnih objektih se namreč odvijajo vsi ključni segmenti športa, torej tako vrhunski šport, športna rekreacija kot tudi šport za otroke in mladino. In ker so vsi ti ključni segmenti športa povezani tako z javnimi kot tudi z zasebnimi interesi, je jasno, da obstajajo tako razlogi za javno financiranje športnih objektov kot tudi razlogi za njihovo zasebno financiranje (Kolenc idr., 2007).

Argumenti za javno financiranje športnih objektov

Javna dobrina je dobrina, ki bolj ali manj pripomore k blagostanju vseh posameznikov v neki družbi. Zato se financiranja javnih dobrin ne more v celoti prepustiti zasebnim virom. Zakaj imajo država in lokalne skupnosti interes, da financirajo športne objekte (tudi) iz javnih virov? Odgovor na to vprašanje je večplasten, razloge za javno (so)financiranje športnih objektov pa lahko razvrstimo predvsem po dveh kriterijih: (1) po tem, na kateri segment športnega trga (vrhunski šport, športna rekreacija ter šport za otroke in mladino) se pretežno nanašajo, ter (2) po tem, ali gre za pretežno ekonomske ali širše družbene razloge (glej Tabelo 1). Pri tem velja omeniti, da mnogi avtorji precej bolj kot ekonomske izpostavljajo neekonomske razloge. Beauchamp idr. (2005) tako npr. trdi, da gre v večini primerov za pretiravanje pri izpostavljanju ekonomskih razlogov ter da pravi argumenti za (so)financiranje športnih objektov iz javnih virov niso ekonomskega, ampak širšega družbenega značaja.

Argumenti za zasebno financiranje športnih objektov

Dejstvo, da imajo pri financiranju športnih objektov veliko vlogo javni viri, pa seveda še ne pomeni, da ni potrebe po vzpostavitvi zasebnega (so)financiranja. Konec koncev s številnih vidikov šport in uporaba športnih objektov predstavljajo povsem zasebno korist, zato je prav, da za to plačujejo tudi zasebniki. Gre predvsem za zasebno korist posameznikov in podjetij, ki izhaja iz njihove aktivne ali pasivne uporabe športnih objektov. Argumenti za zasebno (so)financiranje športnih objektov obstajajo tako na trgu vrhunškega športa kot tudi na trgu športne rekreacije, delno pa zaradi prerazdelitvenih učinkov tudi na trgu športa za otroke in mladino. Tudi ti argumenti so seveda lahko pretežno ekonomski, širše družbeni ali pa kombinacija obojih (glej Tabelo 2).

■ Kako presojati smiselnost investicij v športne objekte?

Kar zadeva obstoječe športne objekte so ti zdaj v Sloveniji večinoma v zasebnih rokah ali pod okriljem javnih zavodov ali neposredno mest oziroma občin. Financiranje njihovih uporabe gre delno iz sredstev lokalnih skupnosti ali neposredno iz najemnin športnih društev ali zasebnih najemnikov, kar je seveda z vidika ekonomske stroke upravičeno. Toda bolj kot na tekoče financiranje obstoječih objektov se v tem prispevku osredotočamo na financiranje izgradnje novih objektov ali večje investicijske posege v obstoječe objekte. Ker bo tekma za finančne vire v športu v prihodnosti vse bolj ostra, bodo tudi odločitve lokalnih skupnosti, da politično podprejo investiranje v športne objekte z lastnimi javnimi viri, vse bolj pod drobnogledom, zaradi česar bodo morale biti vse večje investicije dobro strokovno argumentirane. Če torej želimo v prihodnosti zagotoviti bolj strokovno odločanje o investicijah v športne objekte, moramo pred vsako pomembno investicijo najprej oceniti ekonomsko upravičenost investicije, šele nato pa je treba investicijo presoditi tudi z drugih (neekonomskih) vidikov. V ta namen v nadaljevanju posredujemo nekaj predlogov, kako pristopiti k ugotavljanju ekonomske upravičenosti investicij v športne objekte in prireditve, za katere načrtujemo, da se bodo odvijale na teh objektih.

Tabela 1: Argumenti za javno (so)financiranje športnih objektov

Argumenti za javno (so)financiranje športnih objektov	Vrhunski šport		Športna rekreac.		Šp. otrok in mlad.	
	Ek. ¹	Dr. ²	Ek. ¹	Dr. ²	Ek. ¹	Dr. ²
Izgradnja večjih oziroma pomembnejših športnih objektov običajno pomeni večje število novih delovnih mest, kar ima številne pozitivne (posredne in neposredne) učinke za gospodarstvo iz družbo.	•	•				
Vrhunski športni dogodek na primernem športnem objektu je lahko odličen promotor regije oziroma države navzven, poleg tega pa ima – zlasti v majhnih državah, kot je Slovenija – tudi funkcijo podpore pri grajenju narodne identitete. Zlasti promocija države navzven ima lahko številne pozitivne učinke, med drugim tudi neposredne ekonomske, kot so npr. ugoden vpliv na razvoj turizma, privabljanje dodatnih investitorjev itd. Funkcija promocije države je bila sicer še posebej izpostavljena v bivših socialističnih sistemih, kjer je bila to ena najpomembnejših funkcij vrhunškega športa. Zaradi obiskov tekem na športnih objektih se pri ljudeh povečuje zavest o potrebnosti športa in s tem želja po lastni športni aktivnosti, ki pa povečuje zanimanje za športne dogodke in za gledanje vrhunškega športa. Tako je tudi vrhunski šport generator množičnih oblik športnega udejstvovanja, s čimer koristi celotni družbi.	•	•				
Obiskovalci med obiskom športnih prireditev na športnih objektih trošijo denar, kar povečuje obseg gospodarske aktivnosti in to z multiplikativnim učinkom. Večja gospodarska aktivnost namreč pomeni dodatne davčne prihodke na različnih ravneh (tako v državnem proračunu kot tudi v proračunih občin) in hkrati spodbuja še dodatno gospodarsko aktivnost na tem geografskem območju.	•					
Novi športni objekti prispevajo k večjemu ponosu in zadovoljstvu lokalnih navijačev kot večina drugih alternativnih javnih investicij. Gre torej za širšo družbeno korist, od katere pa ima lahko korist tudi politika, ki namreč na ta način nase privabi močno medijsko pozornost, večjo, kot bi jo upravičevale ekonomske koristi, s čimer si povečuje tudi politično podporo za subvencioniranje športnih objektov.		•				
Na mnogih športnih objektih se poleg športnih odvijajo tudi drugi polkomercialni ali nekomercialni dogodki, kot so npr. proslave, sejmi, verska in politična srečanja itd. Ker gre pri takšnih prireditvah za tipično nedobičkonosne projekte, seveda zasebno financiranje takšnih objektov ne bi bilo možno, ker iz ekonomskih razlogov potencialni investitorji takšnih investicij ne bi bili pripravljeni financirati.		•		•		•
Obstoj športnih objektov je osnovni predpogoj za aktivno športno udejstvovanje v številnih športnih panogah. S tem se povečuje pozitiven vpliv na zdravje ter delovno sposobnost in storilnost ljudi. Posamezniki so zaradi tega tudi manj dovzetni za vsakdanje negativne vplive, kar je še posebej pomembno pri otrocih in mladini. Tako starši želijo, da bi njihov otrok užival v športu tudi zato, da bi postal močnejši, bolj razvit in bolj zdrav ter da svojega odvečnega prostega časa ne bi zapolnjeval z alkoholom, mamili in sodelovanjem v kriminalu.			•	•	•	•
Brezplačna (ali vsaj cenovno dostopna) uporaba športnih objektov je pomembna tudi zaradi naraščajočih razlik v distribuciji bogastva. Strukturne spremembe v sodobnih družbah (stiranje prebivalstva, brezposelnost, zmanjševanje socialnih pravic itd.) namreč prispevajo k temu, da se poleg novih elit pojavlja tudi nova revščina, ki si oblik športnega udejstvovanja, ki zahtevajo plačilo za uporabo športnih objektov, preprosto ne more privoščiti. Problem je vse prej kot majhen in se bo verjetno še stopnjeval, zato vloga države na področju dostopnosti športnih objektov je in bo ostala pomembna.				•		•

Opombi: ¹ Ekonomski razlogi. ² Širši družbeni razlogi.

Ekonomsko presojanje športnih objektov z uporabo ekonomskih ocen investicij

Tako kot za vsako drugo investicijo mora biti tudi pri investicijah v športne objekte osnova za presojo izdelan investicijski načrt, katerega nepogrešljiv del je ekonomska ocena investicije. Investicije lahko pre-

sojamo z uporabo statičnih ali dinamičnih kriterijev (metod), osnovna razlika med njimi pa je, da dinamični kriteriji upoštevajo, da ima nek nominalni znesek denarja v različnih časovnih točkah različno vrednost (Mramor, 2000). Med več možnimi dinamičnimi kriteriji so verjetno najbolj znani in uporabljeni (Berk idr., 2001):

- neto sedanja vrednost,
- notranja stopnja donosa in
- indeks donosnosti.

Ker namen tega prispevka ni predvsem teoretičen, se seveda v tehnične podrobnosti posameznih metod za presojanje investicijskih projektov ne bomo spuščali.

Tabela 2: Argumenti za zasebno (so)financiranje športnih objektov

Argumenti za zasebno (so)financiranje športnih objektov	Vrhunski šport		Športna rekreac.		Šp. otrok in mlad.	
	Ek. ¹	Dr. ²	Ek. ¹	Dr. ²	Ek. ¹	Dr. ²
Športni objekti, na katerih se odvijajo vrhunski športni dogodki, so lahko medij za oglaševanje v športu in preko športa. Tako se lahko celotni stadioni in dvorane ali pa le njihovi posamezni deli (npr. posamezne lože) imenujejo po sponzorjih, katerih zasebni interes je večja prodaja njihovih izdelkov. Logično je torej, da se izgradnja ali vzdrževanja takega športnega objekta (delno) financira tudi z zasebnimi viri podjetij.	●					
Posameznik, ki si na športnem objektu ogleda športni dogodek z nakupom vstopnice, plačuje tudi za lasten užitek. Ker gre pri tem za posameznikov zasebni interes, je prav, da se ta financira zasebno.		●				
Tudi na segmentu športne rekreacije so argumenti za zasebno financiranje športnih objektov jasni. Gre predvsem za zasebni užitek in skrb za lastno dolgoročno zdravje, ko posameznik kupi neko storitev (npr. ko plača za športno aktiven dopust ali rekreativno vadbo v prostem času). Ker s takim nakupom posameznik ne poskrbi le za kratkoročni užitek, ampak tudi za svoj uravnotežen psihofizični razvoj in lastno storilnost, je motiv tako neekonomske kot tudi ekonomske.			●	●		
Argument za zasebno (so)financiranje športnih objektov, na katerih se odvija pretežno šport za otroke in mladino (npr. igrišča ob šolah in vrtcih), je v primerjavi s trgoma vrhunškega in rekreativnega športa bolj skrit. Gre za t. i. prerazdelitveni učinek, ko zasebni viri gospodinjestev in podjetij ne zadoščajo za financiranje objektov za vrhunski šport. Te zato v večji meri (so)financira država, zasebni viri pa so posledično (ker država nima več dovolj sredstev) prisiljeni v večji meri (so)financirati športne objekte za otroke in mladino. Tudi v tem primeru je kratkoročno ta motiv predvsem neekonomske, dolgoročno pa tudi ekonomske.					●	●

Opombi: ¹ Ekonomski razlogi. ² Širši družbeni razlogi.

Vir: Arhiv podjetja Elan Inventa d.o.o.

Omenimo le, da je rezultat vsake od njih odvisen od ocene pozitivnih in negativnih denarnih tokov v različnih časovnih točkah v okviru življenjske dobe investicije ter od diskontne stopnje, ki jo uporabljamo pri preračunavanju vrednosti denarja med različnimi časovnimi točkami.

Če investicije v športne objekte ekonomsko presojamo le z uporabo takšnih ekonomskih ocen investicije, številni avtorji, npr. Siegfried in Zimbalist (2000), Beauchamp idr. (2005) itd., ocenjujejo, da ga skoraj ni športnega objekta, ki bi bil ekonomsko upravičen.

Ekonomsko presojanje športnih objektov z uporabo študij ekonomskega vpliva

Jasno je, da presoja investicij v športne objekte ne more temeljiti zgolj na ekonomskih ocenah investicij, ampak je treba na športne objekte gledati širše – z vidika ekonomskega vpliva vseh dogodkov, ki se bodo odvijali na športnih objektih, na lokalno (in morda tudi širšo) skupnost. Strokovno se k temu po navadi pristopi z izvedbo študije ekonomskega vpliva. Za razliko od klasičnih računovodskih prijemov je prednost takih študij zlasti v tem, da širše ocenijo, kaj neka lokalna skupnost (torej

tudi prebivalci, ne pa le investitor v objekt) pridobi v zameno za žrtve, ki so potrebne za izvedbo investicije (Crompton idr., 2001). Take študije po navadi temeljijo na naslednji logiki: prebivalci neposredno (npr. s plačilom komunalnih storitev) ali posredno (s plačilom davkov) prispevajo v mestni proračun => mestni svet sprejme odločitev za (so)financiranje športnega objekta z denarjem davkoplačevalcev => dogodki, organizirani na/v objektu pritegnejo obiskovalce => obiskovalci trošijo denar => denar prispeva k ekonomskemu in širšemu družbenemu razvoju lokalne skupnosti (koristi mesta kot celote in zasebne koristi prebivalcev v njem) => prebivalci trošijo še več => še večji prilivi v proračun (državni in mestni); s čimer je krog sklenjen oziroma se začne ponavljati, kar pomeni, da so zaradi multiplikativnega učinka dejanske ekonomske koristi, ki so posledica vseh dogodkov na športnem objektu, v resnici večje, kot če multiplikativnega učinka ne bi upoštevali.

Naloga študije ekonomskega vpliva je, da oceni, kakšne so ekonomske posledice uporabe zgornje logike oziroma kakšne so širše ekonomske koristi za lokalno skupnost in njene prebivalce. Toda lokalne skupnosti morajo biti pri izdelavi takih študij izjemno

previdne. Če naj bodo realne, morajo namreč te študije temeljiti na stvarnih in ne napihnenih predpostavkah, kot je to v praksi velikokrat primer. Na hitro omenimo le naslednjih nekaj opozoril, ki jim moramo upoštevati, če želimo dobiti objektivne rezultate:

- Študije pogosto pri oceni ekonomskega vpliva v izračun zajamejo tudi lokalne prebivalce, kar pa ni pravilno. Prav bi bilo, da se študija osredotoči le na obiskovalce od drugod (izven področja, ki je v študiji opredeljeno kot vplivno območje), saj trošenje lokalnih prebivalcev med prireditvijo na športnem objektu pomeni večinoma le »kroženje« denarja, ki je že v lokalni skupnosti.
- Študije naj tudi ne upoštevajo slučajnih obiskovalcev in t. i. »time-switcherjev« (tj. tistih, ki so mesto ali okolico nameravali obiskati v vsakem primeru ob nekem drugem času, a so čas obiska prilagodili prireditvi, ki je predmet študije). Razlog je jasen. Slučajni obiskovalci na prireditvi niso zaradi prireditve, ampak morda zaradi kakšne druge lokalne znamenitosti, zato njihovega trošenja ne moremo pripisati na račun prireditve. Na drugi strani bi »time-switcherji«

trošili v lokalni skupnosti, tudi če ne bi bilo dogodka na športnem objektu, le da bi se njihova potrošnja zgodila malo prej ali malo kasneje.

- Študije naj, če želimo z njimi doseči tisto, zaradi česar jih sploh izvajamo, proučujejo vpliv dodatne porabe obiskovalcev prireditve na dohodek lokalnih prebivalcev, ne pa zgolj vpliva na dodatno ekonomsko aktivnost (prodajo) v lokalni skupnosti. Smisel je namreč v tem, da direktno primerjamo, koliko lokalna skupnost za neko prireditev na športnem objektu žrtvuje in koliko od nje neposredno pridobi.
- Študije naj zelo previdno obravnavajo vpliv prireditve/objekta na dodatno zaposlenost. Z večinoma nerealnimi predpostavkami (predpostavka rednih delovnih razmerij, predpostavka polne zaposlenosti, predpostavka zaposlitve le lokalnih prebivalcev) je namreč možno rezultate take študije precej prikrojiti željam naročnika.

Kot že rečeno velja zgornje napotke v prihodnosti upoštevati zlasti za velike investicije v športne objekte in prireditve, ki se bodo na njih odvijale, čeprav je seveda logika uporabna tudi za manjše športne objekte in prireditve. Če ekonomsko smiselnost investicij v športne objekte presojamo z uporabo študij ekonomskega vpliva (pri čemer torej pri ocenjevanju ekonomskih koristi športnega objekta upoštevamo multiplikativne faktorje), je zaključek, da je nek športni objekt lahko celo ekonomsko upravičen, nekoliko bolj verjeten kot pri uporabi preprostih ekonomskih ocen investicij brez uporabe multiplikatorjev, še vedno pa naj bi veljalo, da se tudi z uporabo teh metod številni športni objekti ekonomsko ne splačajo (Siegfried in Zimbalist, 2000; Beauchamp idr., 2005).

Neekonomsko presojanje športnih objektov z uporabo širših družbenih kriterijev

Čeprav smo večino tega poglavja posvetili razmišljanju o ekonomski upravičenosti investicij v športne objekte, pa seveda zgolj ekonomsko presojanje takšnih investicij v praksi ne zadostuje. Razloge, zakaj verjamo, da je temu tako, smo obravnavali že v drugem poglavju tega prispevka, ko smo navedli več neekonomskih argumentov za financiranje športnih objektov, zato jih na tem mestu ne bomo ponavljali. Odločanje o smiselnosti obstoja športnih objektov

zato ne sme biti le ekonomsko, ampak tudi širše družbeno-politično.

■ Sklep

Očitno je, da tako za javno kot za zasebno za financiranje športnih objektov obstaja cela paleta najrazličnejših razlogov, tako ekonomskih kot neekonomskih, pri čemer se ti razlogi nanašajo na vse tri ključne segmente športnega trga (vrhunski šport, športna rekreacija ter šport otrok in mladine). Jasno je tudi, da skoraj ni športnega objekta, kjer se javni in zasebni interes ne bi prepletala. Pri razmišljanju o prihodnjem financiranju športnih objektov zato predlagamo intenzivnejše usmerjanje v pravična javno-zasebna partnerstva. Namen javno-zasebnih partnerstev je zlasti povečati učinkovitost in kakovost javnih storitev, pri čemer gre z vidika financiranja za dvosmerno logiko. Po eni strani gre tako za zasebna vlaganja v (delno) javne projekte, po drugi strani pa javno financiranje (delno) zasebnih projektov. Razvoj javno-zasebnega partnerstva je v Sloveniji šele v povojih, širša razprava o tej tematiki pa seveda presega okvir tega prispevka.

Ne glede na javni interes, povezan s športnimi objekti, pa je seveda nujno, da so investicije v športne objekte čim bolj smotrne. Smotrnost tovrstnih investicij zaradi prepletanja javnega in zasebnega interesa presojamo s kombinacijo ekonomskih (ekonomske ocene investicij in študije ekonomskega vpliva) in neekonomskih (družbeno-političnih) kriterijev. To pomeni, da investicija v športni objekt ne bo nujno zavrnjena, če se strogo ekonomsko ne bo »pokrila«. Pomislimo samo, ali bi se bili Slovenci pripravljeni odpovedati Planici, če bi se hipotetično izkazalo, da organizacija smučarskih poletov prinaša zmerno izgubo. S tem seveda ne trdimo, da je treba na državni ali lokalni ravni postaviti vsak športni objekt, za katerega se bo našel nek družbeno-politični interes. Še posebej, če bo šel trend financiranja športnih objektov v smeri vzdržnih javno-zasebnih partnerstev, je namreč jasno, da je treba stremeti k temu, da so investicije v športne objekte (tudi ekonomsko) čim bolj vzdržne, prav pa je, da pri njihovi presoji poleg ekonomskih upoštevamo tudi širše družbene koristi športa oziroma športnih objektov.

Šele ko dobro razumemo javni, zasebni oziroma javno-zasebni interes za financiranje športnega objekta ter ko razumemo, da je odgovor na vprašanje, ali se športni objekt

»splacha ali ne splacha«, odvisen od tega, kako opredelimo koristi (ekonomske in neekonomske) od tega športnega objekta, se je smiselno začeti spraševati ostala (ravno tako ključna) vprašanja, povezana s kvantiteto (zlasti optimalna velikost in oblika) in kvaliteto (npr. personalizacija storitve) športnega objekta.

■ Literatura in viri

1. Beauchamp Nancy, Newman Robert, Graney Michael J. in Barrett Kevin (2005): Facility management. V: Masteralexis Lisa P., Barr Carol A., Hums Mary A. (ur.): *Sport management*. Sudbury: Jones and Barlett Publishers.
2. Berk Aleš, Lončarski Igor in Zajc Peter (2001): *Gradivo za poslovne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Crompton John L., Lee Seokho in Shuster Thomas J. (2001): A guide for undertaking economic impact studies: The Springfield example. *Journal of Travel Research*, 40 (August), 79–87.
4. Čater Tomaž (2009): Financiranje športa v Sloveniji s poudarkom na financiranju športnih objektov. V: *Strokovni seminar Prihodnost prostega časa, športa in infrastrukture*, Bled, 3.12.2009. Kranj: Združenje športnih centrov Slovenije, 21–42.
5. Kolenc Marko, Bednarik Jakob, Jurak Gregor in Kolar Edvard (2007): Značilnosti slovenskega športnega trga: kako do novih virov financiranja?, *Šport*, 55 (2), 17–26.
6. Mramor Dušan (2000): *Poglavja iz poslovnih financ*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Siegfried John in Zimbalist Andrew (2000): The economics of sport facilities and their communities. *Journal of Economic Perspectives*, 14 (3), 95–114.
8. Stanovnik Tine (1998): *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Prof. dr. Tomaž Čater
Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta
Katedra za management in organizacijo
Kardeljeva pl. 17
SI-1000 Ljubljana
tomaz.cater@ef.uni-lj.si